

ကျေးဇူးရှင် လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး

ရေးသားပြုစုတော်မူသော

နိဗ္ဗာန် ပုစ္ဆာဝိသုဒ္ဓိ

ဟံသာဝတီ

နိဗ္ဗာနပုစ္ဆာဝိသုဒ္ဓိနာ

မာတိကာ

ဝန်ထောက်မင်းဦးရွှေစံအောင်
လျှောက်ထားစာ

လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးဖြေဆိုချက်

ပထမပုစ္ဆာအဖြေ

ဒုတိယပုစ္ဆာအဖြေ

မျက်စဉ်းဆေး ဥပမာ

ပဉ္စမပုစ္ဆာအဖြေ

ဆဋ္ဌမပုစ္ဆာအဖြေ

သတ္တမပုစ္ဆာအဖြေ

အဋ္ဌမပုစ္ဆာ အဖြေ

နဝမပုစ္ဆာအဖြေ

ဒသမပုစ္ဆာအဖြေ
ဧကဒသမပုစ္ဆာ အဖြေ

ဒွါဒသမ ပုစ္ဆာအဖြေ
တေရသမပုစ္ဆာ အဖြေ

စုဒ္ဒသမပုစ္ဆာ အဖြေ
သဿတ, ဥစ္ဆေဒ, မဇ္ဈိမပဋိပဒါ ၃-ပါး အထူး
မဇ္ဈိမပဋိပဒါ သမ္မာဒိဋ္ဌိ

ပန္နရသမပုစ္ဆာအဖြေ

နိဗ္ဗာနပုစ္ဆာ ဝိသဇ္ဇနာ

နိဂုံးချုပ်အဖြေ

သတိပေးချက်

နိဗ္ဗာနပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနာ မာတိကာ ပြီးပြီ။

----- * -----

နိဗ္ဗာနဝိသဇ္ဇနာ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော
သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ဝန်ထောက်မင်းဦးရွှေစံအောင် လျှောက်ထားစာ

ဘုရားတပည့်တော် မောင်ရွှေစံအောင် ရှိခိုးလျှောက်ထား
ပါသည်ကျေးဇူးရှင်ဘုရား. . . .

တေနာဟ ဧကဉ္စိ သစ္စံ န ဒုတိယ မထွီတိ။

ဟူ၍ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ဋီကာ ဥပသမာနုဿတိ အဖွင့်တင်ပါရှိပါကြောင်း။

မြစ်ရေအယဉ်ခဲ့သို့ တသန်တည်း စီးလျက်နေသော ရဟန်းသာ၏
ပရမတ္ထခန္ဓာအစဉ်တစ်ခုကို အပြင်ဘက်ကနေ၍ ရှုသော ဉာဏ်အား
၎င်းခန္ဓာသည် ခဏတ္တယသို့ ရောက်တတ်သော တရားဟု ထင်လိမ့်မည်၊
မြစ်ထဲ၌စီးနေသော ရေတစ်ပေါက်သည် တစ်နေရာမှ တစ်နေရာသို့
ရွေ့သည်တွင် ပထမနေရာ၌ဖြစ်သော ရေပေါက်သည် ဒုတိယနေရာ
သို့ရောက်သော် ရှေးရေပေါက်ချုပ်၍ နောက်ရေပေါက်ဥပါဒ်သည်ဟု
ပြောဆိုရတကဲ့သို့ ခန္ဓာအစဉ်၌လည်း ပရမတ္ထတရားတို့ အစဉ်မပြတ်
ပြောင်းလဲရွေ့လျားနေသည်တွင် ရှေးခဏ၌ဖြစ်သော ပရမတ္ထတရား
တို့သည် ချုပ်ပြီးမှ နောက်ခဏ၌ တရားသစ်ဥပါဒ်သည်ဟု ပြောဆိုကြ၏။

ဤအရာ၌ သမနန္တရပစ္စည်းဆက်ပုံကို ကောင်းစွာနားလည်လျှင်
ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင်ဟူသောအခိုက်အတန့် ခဏငယ်တို့သည်လည်း မဟာ

ကာလကြီးကို စိတ်ဖြင့်ခွဲစိတ်၍ရအပ်သောကာလ ပညတ်ပင်ဖြစ်ကြောင်းကို သိရလေတံ့။ ဤသို့ပညတ် ဖြင့်တင်၍ ဥပါဒ်သည်ဟု ဆိုရသောကြောင့် ခန္ဓာအစဉ်ကို ဇာတိဓမ္မဟူ၍၎င်း၊ ဌီ၊ ဘင်တို့ဖြင့် ရင့်ရော် ပျက်စီးသည်ဟူ၍ ဆိုရသောကြောင့် ဝိပရိကာမဓမ္မ ဟူ၍၎င်း ခေါ်ဝေါ်ရပြန်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုခန္ဓာအစဉ်သည် အကြောင်းနှင့် စပ်၍ဖြစ်သည် ဟု ထင်မြင်ရသောကြောင့် သင်္ခတဓမ္မဟူ၍၎င်း၊ ပစ္စည်းတို့နှင့် စပ်လျက် ဖြစ်မည်ဟု ထင်မြင်ရသောကြောင့် သပစ္စယဓမ္မဟူ၍၎င်း ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုရပြန်၏။ ၎င်း ပရမတ္ထခန္ဓာသည် သံဝိဇ္ဇမာန တရားဖြစ်သောကြောင့်ကောင်းစွာဖြစ်ဆဲဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန်ဓမ္မဟု ထင်ရမည်။

သို့ရာတွင် ထိုခန္ဓာအစဉ်ကိုပင် အတွင်းကနေ၍ ဝါ၊ ထိုးထွင်း၍ သိသော ပဋိဝေဉာဏ်အား အဇာတိ၊ အဝိပရိကာမ၊ အသင်္ခတ၊ အပစ္စယ၊ ကာလဝိမုတ်ဟု ထင်လိမ့်မည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ရဟန္တာတစ်ပါးသည် ဖိုလ်ဝင်၍ နိဗ္ဗာန်ဟုဆိုအပ်သော အရဟတ္တဖိုလ်ကို အာရုံပြုခိုက် ကာလပညတ်၊ အာကာသပညတ်စသော ပညတ်ဟူသမျှကို လွှတ်၍ ဝါ=လွန်၍ အတွင်းကနေ၍ သိလိမ့်မည်။ ဤသို့ မိမိအာသဝေါကုန်ပြီးသောခန္ဓာကို မိမိအတွင်းကဝင်၍ ဝါ=ထိုးထွင်း၍သိသည့်အခိုက် သင်္ခါရ၏အကြောင်းနမိတ် တစ်စုံတရာကို အာရုံမပြုပေပြီ။ ထို့ကြောင့် အပြင်ကသိမှု၊ အတွင်းကသိမှုဟု ဆိုအပ်သောသိပုံ နှစ်မျိုးကိုလိုက်၍ ပရမတ္ထတရားတစ်ခုတည်းပင် သင်္ခတ၊ အသင်္ခတဟုပရိယာယ် နှစ်မျိုးကို ရသည်။ ထိုနည်းအတူ နိဗ္ဗာန်သည် တစ်ခုသောတရားဖြစ်ပါလျက် သိပုံ နှစ်မျိုးကိုလိုက်၍ သဥပါဒ်သေသနိဗ္ဗာန်၊ အနုပါဒ်သေသနိဗ္ဗာန်ဟု ပရိယာယ်နှစ်မျိုးထွက်ပြန်သည်။ ထို့ကြောင့် ပရိယာယ်ဝေဝုတ်ကိုလွှတ်၍ ပရမတ်ဆတ်ဆတ်ကို ပြောဆိုရမည်ဆိုလျှင် ရဟန္တာ၏ခန္ဓာသည်ပင်

နိဗ္ဗာန်၊ နိဗ္ဗာန်သည်ပင် ခန္ဓာဖြစ်တော့သည်။ ဤသို့ယူမှသာလျှင်-

(က) နိဗ္ဗာန်မှိခန္ဓပဋိဗဒ္ဓမေဝဟူ-၍ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ဋီကာ၌လာသော စကားရပ်၊

(ခ) နိဗ္ဗာန်မှိ ဟိ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ပညာပနတော သရီရသ္မိယေဝ ပညပေသိ-ဟူ၍ သာရတ္ထဒီပနီ၌လာသော စကားရပ်၊

(ဂ) အညေ ခန္ဓာ၊ အညံ နိဗ္ဗာန်၊ အညော ပုဂ္ဂလောတိ၊ နဟေဝံ ဝတ္ထဗေ-ဟူ၍ ကထာဝတ္ထု၌ လာသောစကားရပ်၊

(ဃ) ဣမသ္မိ ယေဝ ကဠေဝရေ ဗျာမမတ္တေ သသညိမှိ သမနကေ သဝိညာဏကေ လောကဉ္စေဝ ပညပေမိ၊ လောကသမုဒယဉ္စ၊ လောကနိရောဓဉ္စ၊ လောကနိရောဓဂါမိနိဉ္စပဋိပဒံ-ဟူ၍ သဂါထာဝဂ္ဂ သံယုတ်ပါဠိတော်၌လာသော စကားရပ်တို့နှင့် ညီညွတ်မည်။ ၎င်း စကားတို့၌ သဥပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်ဟူ၍မဆိုဘဲ နိဗ္ဗာန်ဟူ၍သာဆိုသည်။ ထို့ကြောင့် ပရိယာယ်နိဗ္ဗာန် တစ်စိတ်တစ်ဒေသကိုသာ မမှတ်သင့်။

ဤသို့ယူသည်ရှိသော် အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်၌ခန္ဓာရှိရာ ရောက်သောကြောင့် ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန်ဟူသောစကားနှင့် မဆန့်ကျင်ပြီလောဟူငြားအံ့၊ ဆန့်ကျင်မည်မထင်၊ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန်ဟူသောစကားသည် အပြင်ဘက်က သိကြရုံကြသော သူအပေါင်းအတွက် ပြောဆိုသောစကားဟု မှတ်ရန်ရှိ၏၊ အပြင်ဘက်က သိရှိကြရပြီးသော ဥပဓိဟုဆိုအပ်သော ခန္ဓာကြမ်းကြီးသည် ချုပ်ငြိမ်းလေငြားသော်လည်း အလွန်သိမ်မွေ့နက်နဲလှ၍ အတွင်းကသာ သိုထိုက်သိအပ်သော သန္တိဝန္တခန္ဓာနု၏အစဉ်သည်ကား-ထင်ရှားရှိသည်သာဟု ယူရန်သင့်၏၊ ဤသို့ထင်ရှားရှိသော်လည်း ခန္ဓာဟူသော ပညတ်ဟောင်းကိုစွန့်၍ “ ရူပါဒိသင်္ခါဝိမုတ္တိ ” ဟု မြတ်စွာဘုရား ကိုယ်တော်မြတ်သည်

ကောသလမင်းကြီးအား ဟောတော်မူလေသည်။ ဤသို့ဟောတော်မူခြင်းမှာ အပြင်ဘက်ကသိသော သူတို့အဖို့ဖြစ်ပေသည်။

“ရူပါဒိသင်္ခါရိမုတ္တ” ဆိုသော်လည်း အနုဋီကာဆရာက “နိဗ္ဗာနံ သုခမရူပ ဂတိကန္တိ ဝိညာယတိ” ဆိုသောကြောင့် “သညာသင်္ခါရိမုတ္တ၊ လ၊ ဝိညာဏသင်္ခါရိမုတ္တ” ဟုဆိုသော်လည်း မူလယမိုက် အဋ္ဌကထာဆရာ အလိုအားဖြင့် “နာမဓမ္မာ တိ စတ္တာရော အရူပိနော ခန္ဓာ နိဗ္ဗာနဉ္စ” ဟုဆိုသောကြောင့်နိဗ္ဗာန်ကို နာမ်ဘက်သို့ ဆွဲ၏။ ထို့ကြောင့် ရုပ်နာမ်ကြမ်းမဟုတ်သော်လည်း ရုပ်နာမ်အလားရှိသော အသင်္ခတဓာတ် ပရမတ္ထတရားကို နိဗ္ဗာန်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ နိဗ္ဗာန်၏ပရိယာယ် အသွယ် သွယ်ဖြင့်တန်ဆာဆင်၍ အပြင်ဘက်က သိကြသော ပုထုဇဉ် လောကီသားတို့အဖို့ ဟောရပေသည်။

ဤသို့ဆိုအပ်ပြီးသော သန္တိဝန္တခန္ဓာအစဉ်သည် သဿတလည်းမဟုတ်၊ ဥစ္ဆေဒလည်းမဟုတ်ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် သဿတဓုဟု ဆရာတို့ဆိုကြပြန်သနည်းဟူမူကား- အတွင်းကဝင်၍ သိသောသူ၏ အသိဉာဏ်မှာ ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင်ဟူသော ပညတ် မထင်သော်လည်း အစဉ်မပြတ်ဖြစ်နေသောကြောင့် “ဓုဝန္တိ နိဗ္ဗာနဿဝ အဓိဝစနံ ဘဝိတုံ အရဟတိ” ဟူသော သဒ္ဓနီတိဆရာ စကားအရ ဓုဝဟု ခေါ်ထိုက်သည်။ ဤသို့ အတွင်းအပြင်သိခြင်းဖြင့် ပရမတ်တစ်ခုတည်းသည် သင်္ခတ၊ အသင်္ခတဟု နှစ်မျိုးကွဲနေပုံကို ယူလျှင်သင့်မည်၊ မသင့်မည်ကို သိလိုပါသည်ဘုရား။

လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးဖြေဆိုချက်

နိုင်ငံခြား ဗုဒ္ဓဘာသာ သာသနာပြုအသင်းကြီးတွင် အကြီးအချုပ် ဖြစ်တော်မူသော လယ်တီဆရာတော်ထံမှ ပေးစာ။

၁၂၇၉-ခု၊ တန်ဆောင်မုန်းလဆန်း ၄-ရက်နေ့။

ပထမပုစ္ဆာအဖြေ

မောင်ရွှေစံအောင် လျှောက်လွှာပါ “ တေနာဟ ဧကဉ္စိ သစ္စံန ဒုတိယမတ္တိတိ-ဟူသော ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ဋီကာ ဥပသမာနုဿတိ-အဖွင့် စာမျက်နှာနံပါတ် ၂၉၂-စာကြောင်းရေ ၂၃-၌ အဓိပ္ပါယ်ကား-တဏှာ၏ အကြွင်းအကျန်မရှိ- ချုပ်ငြိမ်းခြင်းတစ်ခုသာလျှင် ဒုက္ခ၏ချုပ်ငြိမ်းခြင်း အမှန်အစစ်ဖြစ်၏။ ဤမှတစ်ပါး တိတ္ထိဆရာတို့ဟောအပ်သော ၂- မြောက်ဖြစ်သော ဒုက္ခ၏ချုပ်ငြိမ်းခြင်း အမှန်အစစ်မည်သည် မရှိဟု ဆိုလိုသည်။

ပထမပုစ္ဆာ အဖြေပြီး၏။

ဒုတိယပုစ္ဆာအဖြေ

ပြင်သီ၊ အတွင်းသိ-ဟူသော သိခြင်းနှစ်ပါး၌-

- ၁။ ပြင်သီ ဆိုသည်ကား- ပုထုဇဉ်အဖို့၌ တည်ရှိကြ ကုန်သော ဝိပဿနာ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အနုပောဓ ဉာဏ် ကိုဆိုသတည်း။ အနုပောဓဉာဏ်ဆိုသည်ကား- မဂ်ဉာဏ်၏ ကိစ္စဖြစ်သော ပဋိဝေဓခေါ်သော ထိုးထွင်း

ခြင်းသို့ မရောက်မီ ရှေးအဖို့၌ လက္ခဏာရေး ၃-ပါးကို အာရုံပြုဖြစ်သော ဝိပဿနာဉာဏ် ၃-ပါးကို အနုပောဓ ခေါ်သည်။

- ၂။ အတွင်းသိ ဆိုသည်ကား- မဂ်ဉာဏ်၏ကိစ္စဖြစ်သော ထိုးထွင်း၍သိခြင်းသို့ရောက်သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ပဋိဝေဓဉာဏ်ကို ဆိုသတည်း။ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အရိယာမဂ်ဉာဏ်၏ခဏ၌ သစ္စာ ၃-ပါးကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းတည်း-ဟူသော ပဋိဝေဓဉာဏ်သို့ ရောက်ကြ လေကုန်၏။

ထိုသိခြင်းနှစ်ပါးတို့တွင်-

- ၁။ ဒုက္ခသစ္စာကို ထိုထွင်း၍သိခြင်းဆိုသည်ကား-ဒုက္ခ သစ္စာကို ဖုံးလွှမ်းလျက်ရှိနေသော မောဟတရားကို ပယ်သတ်ခြင်းတည်း။
- ၂။ သမုဒယသစ္စာကို ထိုထွင်း၍သိခြင်းဆိုသည်ကား- တဏှာကိုပယ်ခြင်းတည်း။
- ၃။ နိရောဓသစ္စာကို ထိုထွင်း၍ သိခြင်းဆိုသည်ကား-မဂ္ဂင် ၈-ပါးတို့ကို တလုံးတစည်းတည်း ဖြစ်ပေါ်စေခြင်း တည်း။
- ၄။ မဂ္ဂသစ္စာကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းဆိုသည်ကား-တဏှာ ၏ချုပ်ငြိမ်းခြင်း-ဟူသော နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုခြင်း တည်း။

ဤသို့ကိစ္စ ၃-ပါးသည် မဂ်ခဏ၌ တစ်ပြိုင်နက် တစ်ချက်တည်း ပြီးစီး၍ သွားသည်ရှိသော် ထိုပုဂ္ဂိုလ်သန္တာန်မှာ ထိုခဏမှစ၍ သစ္စာ ၄-ပါးကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သော အမှိုက်တရားသည် ပျောက်ကင်း၍ ထိုပုဂ္ဂိုလ်မှာ သစ္စာ ၄-ပါး တရားတို့သည် အခါခပ်သိမ်း အထင်အလင်းဖြစ်၍ တည်လေကုန်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ဘယ်အခါမဆို အလိုရှိသောအခါ အလိုရှိသော သစ္စာကို လွယ်ကူစွာ အာရုံပြု၍ ကြည့်ရှုနိုင်၏။ ဤသို့ဖြစ်သည်ကို သစ္စာ ၄-ပါးကို ထိုထွင်း၍ သိခြင်း-ဟု ဆိုသတည်း။

မျက်စဉ်းဆေး ဥပမာ

ဥပမာကား။ တစ်ယောက်သော သူမှာမျက်စိ ၂-ဘက်တို့၌ တိမ်သလာတွေ ထူထပ်စွာ ဖုံးလွှမ်း၍နေ၏။ တစ်ခုသော အဆင်းကိုမျှ မမြင်ရ ရှိနေ၏။ တစ်ခုသော ဝိဇ္ဇာမယ ပညာလမ်းမှဖြစ်သော အလွန်ကောင်းမြတ်သော မျက်စဉ်းဆေးတစ်ခုကို ရလေ၏။ ထိုသူသည် အိပ်ရာ၌လျောင်း၍ ထိုမျက်စဉ်းကို မျက်စိနှစ်ဘက်၌ ခတ်၍ အိပ်လေ၏။ ထိုသူသည် မျက်စိနာဒုက္ခဖြင့် နေ့ရက်များစွာ မအိပ်ရရှိသည်နှင့် ထိုမျက်စဉ်းအတွက် ချမ်းသာသုခရသဖြင့်အိပ်စက်၍ ထင်မြင်ရသောကြောင့် “သပစ္စယဓမ္မ” ဟူ၍၎င်း ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုရပြန်၏” ဟူသော စကား၌-

ခန္ဓာအစဉ်၌ အသစ်အသစ်ဖြစ်ပေါ်ခြင်း တည်းဟူသော ပရမတ္ထတရားသည် ဧကန္တရှိသည်ဖြစ်၍ ထိုသဘော အားလျော်သော ဥပါဒ်ဟူသောပညတ်၊ ဇာတိဓမ္မဟူသောပညတ်၊ ဇာတိဓမ္မဟူသောပညတ်တို့သည် ဉာဏ်၌ပေါ်လာရကုန်၏။ ထို့အတူ ထိုခန္ဓာအစဉ်၌ ရင့်ရော်ပျက်စီးခြင်းဟူသော ပရမတ္ထသဘောသည် ဧကန္တ ရှိသည်ဖြစ်၍

ထိုသဘောအားလျော်စွာ ဝိပရိကာမ ဓမ္မဟူသောပညတ်သည် ဧကန္တ ဉာဏ်၌ ပေါ်လာရ၏။ ထိုခန္ဓာအစဉ်သည် အကြောင်းနှစ်စပ်၍ ဧကန္တ စင်စစ် ဖြစ်သည်ဖြစ်၍ ထိုသဘောအားလျော်စွာ “သင်္ခတဓမ္မ” ဟူ၍၎င်း “သပစ္စယဓမ္မ” ဟူ၍၎င်း ခေါ်ဆိုရပြန်၏။

စတုတ္ထပုစ္ဆာ အဖြေပြီး၏။

ပဉ္စမပုစ္ဆာအဖြေ

၎င်းနောက် “ပရမတ္ထခန္ဓာသည် သံဝိဇ္ဇာမာန တရားဖြစ်သော ကြောင့် ကောင်းစွာဖြစ်ဆဲဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန္နဓမ္မဟု ထင်ရမည်” ဟူသော စကား၌-

သံဝိဇ္ဇာမာန- ဟူသော ဝေါဟာရသည် ကောင်းစွာဖြစ်ဆဲဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန္နဓမ္မကိုသာ ဆိုလိုရင်း မဟုတ်၊ အတိတ်၊ အနာဂတ် ဖြစ်သောကာလ သုံးပါး၌ပင် ပရမတ္ထသဘောအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသည်ကို ဆိုသော ဝေါဟာရ ဖြစ်သည်။

ပဉ္စမပုစ္ဆာအဖြေပြီး၏။

ဆဌမပုစ္ဆာအဖြေ

၎င်းနောက် “ထိုခန္ဓာအစဉ်ကိုပင် အတွင်းကနေ၍၊ ဝါးထိုးထွင်း၍ သိသော ပဋိဝေဉာဏ်အား အဇာတိ၊ အဝိပရိကာမ၊ အသင်္ခတ၊ အပစ္စယ၊ ကာလဝိမုတ်ဟု ထင်လိမ့်မည်” ဟူသောစကား၌-

ဗာလပုထုဇဉ်တို့၏ စိတ်၌မှာသာ သန္တတိပညတ် ဖုံးလွှမ်းမှုကြောင့် အဇာတိ၊ အဝိပရိဏာမ၊ အသင်္ခတ၊ အပစ္စယ ဟုထင်ရ၏။ အရိယာ တို့၏ဉာဏ်၌မူကား- ထိုသန္တတိပညတ်ကို ဖောက်ထွင်းနိုင်သော ပဋိဝေဓဉာဏ်သို့ ရောက်သည် ဖြစ်၍ ထိုခန္ဓာအစဉ်သည် အမြဲလျှင် ဇာတိဓမ္မ၊ ဝိပရိဏာမဓမ္မ၊ သင်္ခတဓမ္မ၊ သပစ္စယဓမ္မဟု ဟုတ်မှန်တိုင်း ထင်ရ၏။

ဆဋ္ဌမပုစ္ဆာအဖြေပြီး၏။

သတ္တမပုစ္ဆာအဖြေ

၎င်းနောက် “အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ရဟန္တာတစ်ပါးသည် ဖိုလ်ဝင်၍ နိဗ္ဗာန်ဟုဆိုအပ်သော အရဟတ္တဖိုလ်ကို အာရုံပြုခိုက် ကာလပညတ်၊ အာကာသပညတ်စသော ပညတ်ဟူသမျှကိုလွှတ်၍၊ ဝါးလွန်၍ အတွင်းကနေ၍သိလိမ့်မည်။ ဤသို့ မိမိအာသဝေါကုန်ပြီး သောခန္ဓာကို မိမိအတွင်းဝင်၍၊ ဝါးထိုးထွင်း၍ သိသည်အခိုက် သင်္ခါရ၏ အကြောင်း နိမိတ် တစ်စုံတစ်ရာကို အာရုံမပြုပေပြီ ” ဟူသောစကား၌-

ဖိုလ်ဝင်သောရဟန္တာသည် ဖိုလ်ဝင်စားဆဲခဏ၌ နိဗ္ဗာန်ကိုသာ အာရုံပြု၏။ အရဟတ္တဖိုလ်ကို အာရုံမပြု၊ နိဗ္ဗာန်သည်ကား- အသင်္ခတ တရားတည်း၊ အရဟတ္တဖိုလ်သည်ကား- စိတ်၊ စေတသိက်တရားအစု ဖြစ်သောသင်္ခတတရားပေတည်း။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုခဏ၌ ကာလ ပညတ်၊ အာကာသပညတ်စသော ပညတ်ဟူသရွေ့တို့ကိုလည်းကောင်း၊ အရဟတ္တ ဖိုလ်စသောခန္ဓာဟူသော သင်္ခတပရမတ်တရားတို့ကိုလည်း ကောင်း လွှတ်၍၊ ဝါးလွန်၍ ပဋိဝေဓဉာဏ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကိုသာ အာရုံပြု

လေ၏။ အာသဝေါကုန်ပြီးသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည် ဖိုလ်ဝင်စားဆဲခဏ၌ မိမိခန္ဓာ အလွတ်ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ကိုသာအာရုံပြု၏။ မိမိခန္ဓာကို အာရုံမပြု။

သတ္တမပုစ္ဆာအဖြေပြီး၏။

---*---

အဋ္ဌမပုစ္ဆာ အဖြေ

၎င်းနောက် “အပြင်ကသိမှု၊ အတွင်းကသိမှုဟု ဆိုအပ်သော သိပုံနှစ်မျိုးကိုလိုက်၍ ပရမတ္ထတရား တစ်ခုတည်းပင် သင်္ခတ၊ အသင်္ခတ ဟု ပရိယာယ်နှစ်မျိုးကိုရသည်” ဟူသောစကား၌-

အပြင်သိမှု၊ အတွင်းသိမှုနှစ်ပါးကို ရှေး၌ထင်ရှားစွာပြဆိုခဲ့ပြီ။ ထိုသိမှုနှစ်ပါးသည် သင်္ခတတရားတို့ကို လျော်ကန်စွာသိမှု၊ ထိုးထွင်း၍သိမှု ဤမျှသာ ခြားနားကြကုန်သည်။ ထို့ကြောင့် ပရမတ္ထတရားတစ်ခုသည် သိပုံနှစ်မျိုးကိုလိုက်၍ သင်္ခတတရား၊ အသင်္ခတတရားဟု ပရိယာယ် နှစ်မျိုးမရှိ၊ သင်္ခတတရားမျိုးသည် ဘယ်အခါမှာမှ အသင်္ခတ ဟူသော ပရိယာယ်ကိုမရနိုင်၊ အသင်္ခတတရားမျိုးသည်လည်း ဘယ်အခါမှာမှ သင်္ခတဟူသော ပရိယာယ်ကို မရနိုင်လေ။ အဘယ့်ကြောင့် ဤသို့ ဆိုနိုင်ပါသနည်းဟူမူ- ဓမ္မသင်္ဂဏီ ဒုကမာတိကာ၌-

၁။ သပစ္စယာဓမ္မာ၊

၂။ အပစ္စယာဓမ္မာ-ဟူ၍၎င်း၊

၁။ သင်္ခတာဓမ္မာ၊

၂။ အသင်္ခတာ ဓမ္မာဟူ၍လည်းကောင်း နှစ်ဘို့နှစ်စုသာ လာရှိချေ သည်။ သင်္ခတ၊ အသင်္ခတနှစ်မည်ရသော တတိယအဖို့အစု မလာချေ။

“အဘိဓမ္မေ အဘာဝေါပိ နိသေခော ယေဝ သဗ္ဗဏှာ။”

ဟူသော ဋီကာကျော်စကားနှင့်အညီ အဘိဓမ္မာတွင် တစ်စုံတစ်ခုသောနေရာမှာမှ မဟောသည်ရှိသော် ထိုတရားသည်မရှိပြီဟု မြစ်ပယ်ခြင်းဖြစ်လေသောကြောင့် သင်္ခတ၊ အသင်္ခတနှစ်မည်ရသော တစ်ခုသောတရားမျှ မရှိဟု မြစ်ပယ်အပ်လေသည်။

သုတ္တန်၌လည်း-

ဒွေမာ ဘိက္ခဝေ ဓာတုယော သင်္ခတာ စ ဓာတု အသင်္ခတာ စ ဓာတု၊ ဣမာ ခေါ ဘိက္ခဝေ ဒွေ ဓာတုယော။

ဟူ၍ နှစ်ဘို့နှစ်စုသာ လာရှိချေသည်။ သင်္ခတ၊ အသင်္ခတ နှစ်မည်ရသော တတိယအဘို့ဟူ၍ မလာချေ။ ဤအရာ၌ ကထာဝတ္ထုပါဠိတော် ပုဂ္ဂလကထာကြီး ရှိလေပြီ။

အဋ္ဌမပုစ္ဆာအဖြေပြီး၏။

နဝမပုစ္ဆာအဖြေ

၎င်းနောက် “ပရိယာယ်ဝေဝုဏ်ကိုလွှတ်၍ ပရမတ်ဆတ်ဆတ်ကို ပြောဆိုရမည် ဆိုလျှင် ရဟန္တာ၏ခန္ဓာသည်ပင် နိဗ္ဗာန်၊ နိဗ္ဗာန်သည်ပင် ခန္ဓာဖြစ်တော့သည်” ဟူသော စကား၌-

ပရိယာယ်ဝေဝုဏ်ဆိုသည်ကား- အပြင်သိတွင် ပြဆိုခဲ့သော ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင် ခဏငယ်အစဉ် ဇာတိဓမ္မ၊ ဝိပရိဏာမဓမ္မ၊ သင်္ခတဓမ္မ၊ သပစ္စယဓမ္မတို့ကို ဆိုလိုသည်။

ပရမတ်ဆတ်ဆတ် ဆိုသည်ကား- အတွင်းသိတွင်ပြဆိုခဲ့သော အဇာတိ၊ အဝိပရိဏာမ၊ အသင်္ခတ၊ အပစ္စယ၊ ကာလဝိမုတ်တို့ကို

ဆိုလို၏။

ဤအဖြေတွင် ရှေ့၌ ရှင်းလင်းခဲ့ပြီးဖြစ်၍ ရဟန္တာ၏ ခန္ဓာသည် နိဗ္ဗာန်မဟုတ်၊ နိဗ္ဗာန်သည် ရဟန္တာ၏ ခန္ဓာမဟုတ် ဟု ထင်ရှားလေပြီ။
နဝမပုစ္ဆာအဖြေပြီး၏။

ဒသမပုစ္ဆာအဖြေ

၎င်းနောက်“ဤသို့ ယူမှသာလျှင်-

- (က) နိဗ္ဗာန်မှ ခန္ဓပဋိဗဒ္ဓမေဝ-ဟူ၍ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ဋီကာ၌ လာသော စကားရပ်။
- (ခ) နိဗ္ဗာန်မှ ဟိ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ပညာပနတော သရီရသို့ယေဝ ပညပေသိ-ဟူ၍ သာရတ္ထဒီပနီ၌ လာသော စကားရပ်။
- (ဂ) အညေ ခန္ဓာ၊ အညနိဗ္ဗာန်၊ အညော ပုဂ္ဂလောတိ၊ နဟေဝံ ဝတ္ထဗ္ဗေ-ဟူ၍ ကထာဝတ္ထု၌ လာသောစကားရပ်။
- (ဃ) ဣမသို့ ယေဝ ကဠေဝရေ ဗျာမမတ္ထေ သသညိမှိ သမနကေသဝိညာဏကေ လောကဉ္စေဝ ပညပေမိ လောကသမုဒယဉ္စ လောကနိရောဓဂါမိနိဗ္ဗပဋိပဒံ-ဟူ၍ သဂါထာဂဂ္ဂသံယုတ် ပါဠိတော်၌ လာသော စကားရပ် တို့နှင့် ညီညွတ်မည်” ဟူသောစကား၌-
- (က) ခန္ဓာသည်ပင်လျှင် နိဗ္ဗာန်၊ နိဗ္ဗာန်သည်ပင်လျှင် ခန္ဓာ-ဟု ယူခဲ့သည် ရှိသော် “ နိဗ္ဗာန်မှ ခန္ဓပဋိဗဒ္ဓမေဝ” ဟူသော မိမိကိုးကားရင်း ဝိသုဒ္ဓိမဂ်လာနှင့်ပင် မညီညွတ်လေ၊ မညီညွတ်ပုံကား- ကာယပဋိဗဒ္ဓ-ဟူသော စကားမျိုး၌-

၁။ “ကာယ” ဟူသော စကားဖြင့် ခြေ၊ လက်စသော ကိုယ် အင်္ဂါကို ယူရမည်။

၂။ “ကာယပဋိဗဒ္ဓိ” ဟူသောစကားဖြင့် ကိုယ်အင်္ဂါ မဟုတ်သော ကိုယ်အင်္ဂါနှင့်စပ်သော အဝတ်သင်္ကန်း စသည်ကို ယူရမည်။

ထို့အတူ ဤ၌လည်း “ခန္ဓပဋိဗဒ္ဓိမေဝ” ဟူသော စကားဖြင့် ခန္ဓာမဟုတ်သော ခန္ဓာနှင့်စပ်သော တရားကို နိဗ္ဗာန်-ဟု ယူရမည်။ ခန္ဓာနှင့်စပ်သော တရားဆိုသည်ကား-အဝိဇ္ဇာ၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း၊ ကိလေသာ တို့၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း၊ နာမ်ရုပ်တရားတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း-ဟူသော စကားမျိုး၌ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း-ဟူသော နိဗ္ဗာန်ကို အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ကိလေသာ၊ နာမ်ရုပ် -ဟူသော ခန္ဓာတို့နှင့် ဖက်စပ်၍ သိရ၊ ပြောဟောရသောကြောင့် “နိဗ္ဗာနမ္ပိ ခန္ဓပဋိဗဒ္ဓိမေဝ” ဟူသော စကားကို ဆိုပေသတည်း။ ထိုစကား ဖြင့်ပင်လျှင် ခန္ဓာသည် နိဗ္ဗာန်မဟုတ်၊ နိဗ္ဗာန်သည် ခန္ဓာမဟုတ်-ဟု ထင်ရှားလေသတည်း။

(က) နိဗ္ဗာနမ္ပိ ဟိ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ပညာပနတော သရီရသ္မိယေဝ ပညပေသိ-ဟူသော ဒုတိယစကားသည် “ခန္ဓပဋိဗဒ္ဓိ မေဝ” ဟူသော ပထမစကားနှင့် တထပ်တည်းပင် တည်း။

(ဂ) အညေခန္ဓာ၊ အညံနိဗ္ဗာနံ၊ အညော ပုဂ္ဂလော၊ နဟေဝ ဝတ္ထဗ္ဗေ-ဟူသောတတိယစကားမှာလည်း “အညေ ခန္ဓော၊ အညံ နိဗ္ဗာနံ ” ဟူသော စကားနှစ်ရပ်ကား- အမှန်ပင်ဖြစ်၏။ အညော ပုဂ္ဂလော-ဟူသော စကား သည်ကား-အမှန်မဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် “ နဟေဝံ ဝတ္ထဗ္ဗေ

”ဟု ပယ်ချက်ထွက်ရလေသတည်း။ ထို့ကြောင့် ရဟန္တာ
၏ ခန္ဓာသည် နိဗ္ဗာန်မဟုတ်၊ နိဗ္ဗာန်သည် ရဟန္တာ၏
ခန္ဓာမဟုတ်-ဟု ယူသော်လည်း ဤပါဠိနှင့် မဆန့်ကျင်
လေ။

(ဃ) ကုမသ္မိံ ယေဝ ကဠေဝရေ ဗျာကမတ္တေ သသညိမ္ပိ
သမနကေသဝိညာဏကေ လောကဉ္စေဝ ပညပေမိ
လောကသမုဒယဉ္စ လောကနိရောဓဉ္စ လောက
နိရောဓဂါမိနိဗ္ဗပဋိပဒ်-ဟူသော စတုတ္ထစကားမှာ လည်း
“ကုမသ္မိံ ယေဝကဠေဝရေ” ဟူသော အာဓာရပုဒ်နှင့်
လောကဉ္စ-ဟူသောပုဒ်၊ လောကသမုဒယဉ္စ-ဟူသော
ပုဒ်၊ လောကနိရောဓဂါမိနိဗ္ဗ ပဋိပဒ်-ဟူသောပုဒ်
တို့သည် အပေါင်းအစိတ်၊ အာဓာရ၊ အာဓေယံ ဖြစ်ကြ
ကုန်၏။ လောကနိရောဓဉ္စ-ပုဒ်သည်ကား-ခန္ဓပဋိဗ္ဗ
မေဝ-ဟူသောပုဒ်၌ ပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း အဝိဇ္ဇာ၏
ချုပ်ငြိမ်းခြင်း၊ တဏှာ၏ချုပ်ငြိမ်းခြင်း စသည်ဖြင့်
ခန္ဓာနှင့်စပ်လျက် ရှိသောကြောင့် “ကုမသ္မိံယေဝ
ကဠေဝရေ လောနိရောဓဉ္စ ပညပေမိ”ဟူ၍ဟော
တော်မူပေ၏။ ထို့ကြောင့် ခန္ဓာ နိဗ္ဗာန် မဟုတ်၊
နိဗ္ဗာန်သည် ခန္ဓာ မဟုတ်ဟု ယူသော်လည်း ဤပါဠိ
တော်နှင့် မဆန့်ကျင်လေ။

ဒသမပုစ္ဆာ အဖြေပြီး၏။

ကောသလမုတ္တမ အဖြေ

၎င်းနောက် “၎င်းစကားတို့၌ သဉ္ဇပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်-ဟူ၍မဆိုဘဲ နိဗ္ဗာန်-ဟူ၍သာ ဆိုသည်။ ထို့ကြောင့် ပရိယာယ်နိဗ္ဗာန် တစ်စိတ် တစ်ဒေသကိုသာ မမှတ်သင့်” ဟူသော စကား၌ ပရိယာယ် နိဗ္ဗာန် တစ်စိတ်တစ်ဒေသ ဆိုသည်ကား- သဉ္ဇပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်ကိုဆိုလို၏။ ထိုသဉ္ဇပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်သည် ပရိယာယ်နိဗ္ဗာန်မဟုတ်၊ မုချဆတ် ဆတ် ပရမတ်နိဗ္ဗာန်ပင် ဖြစ်သတည်း။ ဖြစ်ပုံကား- အရဟတ္တမဂ်ခဏ၌ အဝိဇ္ဇာ စသော ကိလေသာတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသည် ပရိယာယ် ချုပ်မဟုတ်၊ တစ်ဖန်ဖြစ်ပေါ်ခြင်း အကြွင်းအကျန်မရှိသော ပရမတ္ထ ချုပ်ကြီးပင် ဖြစ်ပေသတည်း။ ထိုနိဗ္ဗာန် တစ်စိတ်တစ်ဒေသကို မမှတ်သင့်၊ အနု ပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်နှင့်တကွ အကုန်လုံးကို “နိဗ္ဗာန်” ဆိုသည်-ဟု မှတ် သင့်သည်-ဟု ဆိုလို၏။

ထိုစကားမှန်လှပေ၏။ ရဟန္တာ၏ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီးသည်မှနောက်၌ အနန္တရဘဝမှစ၍ နောင်အနမတဂ္ဂ သံသရာ၌ အနာဂတ်ခန္ဓာတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းမှုသည်လည်း ထိုရဟန္တာ၏သန္တာန်တွင် အဝိဇ္ဇာချုပ်ငြိမ်းမှုနှင့် တစ်ခုတည်းပင် ဖြစ်လေသောကြောင့် ထိုအနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်ကို ပြော ဆိုရာ၌လည်း အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ကိလေသာ၊ နာမ်ရုပ်ဟူသော ခန္ဓာတို့နှင့် ဘက်စပ်၍ပင် ပြောဆိုရလေသတည်း။ နောင်အနာဂတ်ကို မြော်၍ ပြောရာ၌လည်း အနန္တရဘဝမှစ၍ နောင်ဘဝ အဆက်ဆက်တို့သည် ထိုရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်မှာ အကြွင်းအကျန်မရှိချုပ်ငြိမ်းလေကုန်၏- ဟု ဘဝအဆက်ဆက်ဟူသော ခန္ဓာနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပြောဆိုရလေ သတည်း။

ဤသို့ ပြောဆိုမှု၌ ခန္ဓာနှင့် အမြဲစပ်လျဉ်းလျက်ရှိသောကြောင့်-

(က) နိဗ္ဗာနိ ခန္ဓပဋိပဒ္ဓမေဝ- ဟူသောစကား၊

(ခ) နိဗ္ဗာနမ္ပိ ဟိ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ပညာပနတော- ဟူသော စကားတို့ကို ဆိုကြပေကုန်၏။

ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန် စံပြီးသည်မှနောက်၌ ကိလေသာ အာသဝေါကုန်ပြီး သော ထိုရဟန္တာ၏ အလွန်သိမ်မွေ့သော ခန္ဓာအစဉ်သည် နောင် အနမတဂ္ဂ သံသရာနှင့်အမျှ အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်နှင့်အတူတကွ နိစ္စဓုဝ အဖြစ်ဖြင့်ပါရှိ၍ နေသောကြောင့်ဆိုသည် မဟုတ်ပေ။ ဤမျှသော စကားရပ်တို့ဖြင့်-

ဤသို့ ယူသည်ရှိသော် အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်၌ ခန္ဓာရှိရာရောက် သောကြောင့် ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန်ဟူသော စကားနှင့် မဆန့်ကျင်ပြီလော ဟူငြားအံ့၊ ဆန့်ကျင်မည်မထင်၊ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန် ဟူသောစကားသည် အပြင်ဘက်က သိကြရှုကြသောသူ အပေါင်းအတွက် ပြောဆိုသောစကားဟု မှတ်ရန်ရှိ၏။ အပြင်ဘက်က သိရှိရကြပြီးသော ဥပစာဟု ဆိုအပ်သော ခန္ဓာကြမ်းကြီးသည် ချုပ်ငြိမ်းလေငြားသော်လည်း အလွန်သိမ်မွေ့နက်နဲလှ၍ အတွင်းကသာသိအပ်သိထိုက်သောသန္တိဝန္တ ခန္ဓာ၏ အစဉ်သည်ကား- ထင်ရှားရှိသည်သာဟု ယူရန်သင့်၏။ ဟူသော စကားတို့ကို ဖြေဆိုခြင်းကိစ္စပြီးလေ၏။

ဧကာဒသမပုစ္ဆာအဖြေပြီး၏။

ဒွါဒသမ ပုစ္ဆာအဖြေ

၎င်းနောက်၌

“ရူပါဒိသင်္ခါရိမုတ္တော ခေါ မဟာရာဇ တထာဂတော
အပ္ပမေယျော ဂစ္ဆိရော၊ သေယျထာပိ မဟာသမုဒ္ဒေါ၊
ဝေဒနာ သင်္ခါရိမုတ္တော ။လ။ သညာသင်္ခါရိမုတ္တော ။လ။
သင်္ခါရသင်္ခါရိမုတ္တော ။လ။ ဝိညာဏ သင်္ခါရိမုတ္တော ။လ။
ဝိညာဏသင်္ခါရိမုတ္တော ။လ။ သေယျထာပိ မဟာသမုဒ္ဒေါ”

ဟူသော ကောသလသံယုတ် ပါဠိတော်၌အဓိပ္ပါယ်ကား-

ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်၌ သတ္တဝါဟူသော ပညတ်သဘော
အားဖြင့် ရှိသည်မဟုတ်၊ သဘောအားဖြင့်ရှိသော ပရမတ္ထတရားကို
အမှီပြု၍ သိအပ် ခေါ်ဝေါ်အပ်သော ပညတ်တရားမျှသာဖြစ်၏။ ထို
ပညတ်သည်လည်း ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန်မစံမီ ရှေးအဘို့၌ သင်္ခါတဖြစ်သောရုပ်၊
နာမ် ခန္ဓာတို့၏ အပေါ်၌သာလျှင် ထင်မြင်နိုင်၏၊ ပညတ်နိုင်၏၊ ခန္ဓပရိ
နိဗ္ဗာန်စံပြီးသည်နောက် အသင်္ခါတဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ဟူသော ပရမတ္ထ
တရားသည်ကား- အလွန်သိမ်မွေ့သောတရား ဖြစ်ချေ၍ ထိုတရား၏
အပေါ်၌ မထင်မြင်နိုင်၊ မပညတ်နိုင်။

မဟာသမုဒ္ဒရာတွင်းသို့ သက်ဆင်းသောသူသည် ထောက်ရာ
တည်ရာဟူ၍ တစ်စုံတစ်ခုမျှ မရနိုင်သကဲ့သို့ ထိုနိဗ္ဗာန်သို့ ဆိုက်ရောက်
သောသတ္တဝါသည် ထိုနိဗ္ဗာန်၌ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါဟူသော ပညတ်၏
တည်ရာ မှီရာတစ်စုံတစ်ခုသော ထောက်ရာတည်ရာကို မရလေပြီ၊
နိဗ္ဗာန်သည်မဟာသမုဒ္ဒရာသဘွယ် နက်နဲသကဲ့သို့ ထိုပညတ်သည်လည်း
မဟာသမုဒ္ဒရာသဘွယ် နက်နဲလေ၏။ ထို့ကြောင့် အပ္ပမေယျော

ဂန္တိရောသေယျထာပိ-ဟူ၍ ဟောတော်မူသည်ဟု မှတ်ရမည်။ ပြင်ဘက်သိသောသူတို့အဘို့ဟု မမှတ်ရာ။

နိဗ္ဗာန် သုခုမရူပဂတိကန္တိ ဝိညာယတိ-ဟူသောအနုဋီကာပါဌ်မှာလည်း နိဗ္ဗာန်ကို သုခုမရုပ် ၁၆-ခုနှင့် ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ်၌အကျိုးဝင်ခြင်း တူသောကြောင့် “သုခုမရူပဂတိကံ” ဟုဆိုလိုသည်။ နိဗ္ဗာန်သည် အလွန်သိမ်မွေ့သော ရုပ်နှင့် အလားတူသောကြောင့် ဆိုသည်မဟုတ်။

နိဗ္ဗာန်ကိုနာမ်-ဟု ခေါ်ရသည်မှာလည်း စိတ်နာမ်၊ စေတသိက်နာမ်မျိုးဖြစ်၍ ခေါ်ရသည်မဟုတ်။ ရုပ်တရားကဲ့သို့ စမ်းသပ်တွေ့ထိ၍ သိနိုင်သော တရားမျိုးမဟုတ်။ အမည်နာမကို အစဉ်မှီးလျက် အနက်သဘောကို ဆင်ခြင်၍ သိရသောကြောင့် နာမ်-ဟူ၍ ခေါ်လေသည်။

ဒွါဒသမပုစ္ဆာ အဖြေပြီး၏။

တေရသမပုစ္ဆာ အဖြေ

၎င်းနောက် “ထို့ကြောင့် ရုပ်နာမ်ကြမ်း မဟုတ်သော်လည်း ရုပ်နာမ်အလားရှိသော၊ ဝါ-ခန္ဓာ-ဟု မခေါ် ဆိုအပ်သော်လည်း ခန္ဓာအလားရှိသော အသင်္ခတဓာတ် ပရမတ္ထတရားကိုနိဗ္ဗာန်-ဟူ၍ ၎င်းနိဗ္ဗာန်၏ပရိယာယ် အသွယ်သွယ်တို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်၍ အပြင်ကသိကြသော ပုထုဇဉ်လောကီသားတို့အဖို့ ဟောရပေသည် ” ဟူသောစကား၌-

နိဗ္ဗာန်သည် ရုပ်နာမ်ကြမ်းလည်းမဟုတ်၊ ရုပ်နာမ်အလားလည်းမရှိ၊ ရုပ်နာမ်ကြမ်းတို့နှင့် အလွန်ဝေးကွာသော သဘောရှိ၏။ ခန္ဓာဟူ၍လည်း မဆိုအပ်၊ ခန္ဓာအလားလည်းမရှိ၊ ခန္ဓာအလားနှင့်အလွန်ဝေးကွာသော

သဘောရှိ၏။ ရုပ်နာမ်အလားရှိသော၊ ခန္ဓာအလားရှိသော အသင်္ခတ ဓာတ် ပရမတ်-ဟူ၍လည်း မရှိ၊ ၎င်းနိဗ္ဗာန်ကို ပရိယာယ် အသွယ်သွယ် တို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်၍ ဟောတော်မူခြင်းသည် အပြင်ဘက်ကသိကြသော ပုထုဇဉ် လောကီသားတို့အဘို့ ဟောရသည် မဟုတ်၊ “ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗော ဝိညူဟိ ” ဟူသော တရားဂုဏ်တော်ပုဒ်နှင့်အညီ ကလျာဏပုထုဇဉ် ပုဂ္ဂိုလ် တို့နှင့်တကွ ပဋိဝေဓဉာဏ်သို့ ပေါက်ရောက်ပြီးသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အဘို့ဟောရပေသည်။

တေရသမပုစ္ဆာအဖြေပြီး၏။

စုဒ္ဓသမပုစ္ဆာ အဖြေ

၎င်းနောက် “ဤသို့ဆိုအပ်ပြီးသော သန္တိဝန္တခန္ဓာအစဉ်သည် သဿတလည်း မဟုတ်၊ ဥစ္ဆေဒလည်း မဟုတ် ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် သဿတ၊ ဓုဝ-ဟု ဆရာတို့ ဆိုကြပြန်သနည်းဟူမူ အတွင်းက ဝင်၍ သိသောသူ၏ အသိဉာဏ်မှာ ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင်-ဟူသော ပညတ် မထင်သော်လည်းအစဉ်ဖြစ် ဖြစ်နေသောကြောင့် “ဓုဝန္တိ နိဗ္ဗာနဿေဝ အဓိဝစနံ ဘဝိတုံ အရဟတိ” ဟူသော သဒ္ဓနီတိဆရာစကားအရ “ဓုဝ-ဟုခေါ်ထိုက်သည်” ဟူသောစကား၌-

သန္တိဝန္တ ခန္ဓာအစဉ်ဆိုသည်ကား- မိမိ၏အလိုအားဖြင့် အနုပါဒိ သေသနိဗ္ဗာန်၌ တည်ရှိသော အလွန်သိမ်မွေ့သော၊ ရုပ်ဝိသေသ၊ နာမ်ဝိသေသ-ဟူသော ခန္ဓာအစဉ်ကို ဆိုလို၏။ ထိုခန္ဓာအစဉ်သည် ဝဋ် ဒုက္ခဘေးတို့မှငြိမ်းအေးခြင်း-ဟူသောသန္တိဂုဏ်နှင့်ပြည့်စုံသောကြောင့် သန္တိဝန္တ ခန္ဓာမည်၏။ ထိုခန္ဓာသည်ပင်လျှင် နိဗ္ဗာန်ဖြစ်၏။ ထိုခန္ဓာသည်

ပင်လျှင် ပရိနိဗ္ဗတပုဂ္ဂိုလ်လည်းဖြစ်၏-ဟု ဆိုလိုသည်။

ဤစကား၌ အမှန်အားဖြင့်-

- (က) ဝဋ်ဒုက္ခဘေးတို့မှ ငြိမ်းအေးခြင်း-တည်းဟူသော သန္တိသဘောသည်သာလျှင် အသင်္ခတနိဗ္ဗာန် အမှန်ဖြစ်၏။
- (ခ) ထိုနိဗ္ဗာန်မှာ တည်ရာ မှီရာ ခန္ဓာ-ဟူ၍ တစ်စုံတစ်ခုမျှ မရှိပြီ။
- (ဂ) ခန္ဓာမရှိသည့် အတွက်ကြောင့် ပရိနိဗ္ဗတ-ဟူ၍လည်း ခေါ်စရာပညတ် မရှိပြီ။

အကယ်၍ ထိုနိဗ္ဗာန်မှာ ထိုခန္ဓာသည်၎င်း၊ ထိုပရိနိဗ္ဗတ ပုဂ္ဂိုလ်သည်၎င်း ဧကန်ရှိသည်ဆိုငြားအံ့၊ သဿတဒိဋ္ဌိအမှန်ဖြစ်၏။ သဿတဒိဋ္ဌိဆိုသည်ကား-ထိုခန္ဓာကိုပင်ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏အတ္တပြု၍ ထိုအတ္တနှင့်ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန် စံရာ၌ ချုပ်ဆုံးခြင်းမရှိမှု၍ အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်ဘက်သို့ ကူးပြောင်းတည်နေသည်-ဟု ယူခြင်းသည် သဿတဒိဋ္ဌိမည်၏။

[ဤလျှောက်လွှာ၌ “အတွင်းကဝင်၍ သိသောသူ၏ အသိဉာဏ်တွင်ထင်မြင်ချက်” ဆိုသမျှသည် သဿတဒိဋ္ဌိ အခြင်းအရာချည်းပေတည်း။]

ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိဆိုသည်ကား-ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန်မစံမီ ရှေးအဘို့၌ ထိုခန္ဓာကိုပင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ အတ္တ-ဟူ၍ စွဲယူခဲ့ပြီးလျှင် ထိုအတ္တနှင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန်စံရာတွင် အကုန်ချုပ်ဆုံးလေ၏-ဟုယူခြင်းသည် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိမည်၏။

သဿတ၊ ဥစ္ဆေဒ၊ မဇ္ဈိမပဋိပဒါ ၃-ပါး အထူး

ဤအရာ၌-

၁။ သဿတဒိဋ္ဌိ၊

၂။ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ-ဟူသော-အယုတ်တရားနှစ်ပါးနှင့်-

၃။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ-ဟူသော မဇ္ဈိမပဋိပဒါတို့၏အထူးကို ပြဆိုရာ

၏။

အထူးဆိုသည်ကား-ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန်စံခြင်းသို့ မရောက်မီ ရှေးကာလ၌ ခန္ဓာကိုပင် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၏ အတ္တပြု၍ ပုဂ္ဂိုလ်သည်အမှန်ရှိ၏။ သတ္တဝါသည်အမှန်ရှိ၏။ အတ္တသည်အမှန်ရှိ၏-ဟုခိုင်မြဲစွာ ယူကြသောသူတို့၏ အယူမှာ ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန်နှင့်စပ်လျှင် သဿတဒိဋ္ဌိသော်လည်း ဖြစ်ရမည်။ သို့မဟုတ် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိသော်လည်း ဖြစ်ရမည်။ ထိုအယုတ်တရား ၂-ပါးဟူသော လမ်းလွဲလမ်းမှားကို ဘယ်လိုနည်းနှင့်မှ မရှောင်သာပြီ။

အဘယ့်ကြောင့်နည်းဆိုသော် ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန်မစံမီ ရှေးကာလကပင် ခန္ဓာကိုယ်ကို ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၏ အတ္တပြု၍ အမှန်ရှိ၏။ အတ္တသည် အမှန်ရှိ၏-ဟုခိုင်မြဲစွာ ယူခြင်းဟူသောအတ္တဒိဋ္ဌိကြီး အရင်းခံရှိနေသောကြောင့်တည်း။ ထိုအတ္တဒိဋ္ဌိ အရင်းခံရှိနေသောသူတို့မှာ သေသောအခါနှင့်စပ်လျှင် သဿတဒိဋ္ဌိ၊ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ ၂-ပါးတွင် တစ်ပါးပါးသို့ ရောက်လေတော့သည်။ ထို့ကြောင့် ကထာဝတ္ထုပါဠိတော်၌-

ပရိနိဗ္ဗုတော ပုဂ္ဂလော အတ္တတ္တမှီတိ၊ အာမန္တာ၊ ပရိနိဗ္ဗုတော ပုဂ္ဂလော သဿတောတိ၊ နဟေဝံ ဝတ္တဗ္ဗေ ဟူ၍၎င်း၊ နတ္တတ္တမှီတိ၊ အာမန္တာ၊ ပရိနိဗ္ဗုတော ပုဂ္ဂလော ဥစ္ဆေဒန္တောတိ၊ နဟေဝံ ဝတ္တဗ္ဗေ-ဟူ၍၎င်း အစွန်း ၂-ဘက် မလွတ်နိုင်ချက်ကို ဟောတော်မူပေ၏။

မဇ္ဈိမပဋိပဒါ သမ္မာဒိဋ္ဌိ

ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန်မစံမီ ရှေးကာလကပင် ထိုခန္ဓာသည် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ မဟုတ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၏အတ္တလည်းမဟုတ်၊ သဘာဝဓမ္မသက်သက် သာဖြစ်၏။ ထိုခန္ဓာမှအလွတ် ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍၊ သတ္တဝါဟူ၍၊ အတ္တဟူ၍ သဘောအားဖြင့် မရှိပြီ- ဟု သိမြင်သောဉာဏ်သည် သမ္မာဒိဋ္ဌိမည်၏။ ထိုသမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်အမြင်ရှိသောသူတို့မှာ အတ္တဒိဋ္ဌိ အရင်းခံ မရှိသည့် အတွက်ကြောင့် ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန်နှင့်စပ်၍ သဿတဒိဋ္ဌိ၊ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိသို့ ရောက်ဘွယ်မရှိပြီ၊ မဇ္ဈိမပဋိပဒါ၌ တည်လေ၏။

မဇ္ဈိမပဋိပဒါဆိုသည်ကား- အဝိဇ္ဇာရှိသည်ရှိသော် သင်္ခါရ စသော ဝဋ်တရားတို့သည် ဘဝအဆက်ဆက် ဆက်လက်ဖြစ်ပွား၍သာ နေကုန် ၏။ ဥစ္ဆေဒသို့ရောက်သည်မရှိ၊ အရဟတ္တမဂ်သို့ရောက်၍ အဝိဇ္ဇာ အကုန်ချုပ်ငြိမ်းလျှင် သင်္ခါရစသောဝဋ်တရားတို့သည် ထိုဘဝမှ နောက်၌ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း မရှိကြကုန်ပြီ၊ ဤကား-မဇ္ဈိမပဋိပဒါလမ်းပေတည်း။

ဤမဇ္ဈိမပဋိပဒါလမ်း၌ အတ္တဒိဋ္ဌိဟူသော အရင်းခံမရှိသည့် အတွက်ကြောင့် သေကြသောအခါနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ၎င်းသဿတဒိဋ္ဌိ၊ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိဟူသော အကိုင်းအခက် ဒိဋ္ဌိ ၂-ပါး ဖြစ်ဘွယ်မရှိပြီ၊ ဤအချက်၌ ကြွင်းကျန်သော စကားရပ်မှာ အထူးဖြေဆိုဘွယ် မရှိလှပြီ။

စုဒ္ဓသမ ပုစ္ဆာအဖြေပြီး၏။

ပန္နရသမပုစ္ဆာအဖြေ

“ဤသို့အတွင်း၊ အပြင်သိခြင်းဖြင့် ပရမတ်တစ်ခုတည်းသည် သင်္ခတ၊ အသင်္ခတဟု နှစ်မျိုးကွဲနေပုံကိုယူလျှင် သင့်မည်၊ မသင့်မည်” ဟူသော နောက်ဆုံးစကား၌-

ပရမတ္ထဓမ္မတစ်ခုတည်းသည်ပင်လျှင် အပြင်သိအစွမ်းဖြင့် သင်္ခတ ဖြစ်၏။ အတွင်းသိအစွမ်းဖြင့် အသင်္ခတဖြစ်၏-ဟု ဆိုလို၏။

အမှန်မှာမူကား- ခန္ဓာတရားတို့တွင် တစ်ခုခုသော တရားသည် အပြင်မှသိကြသောလောကီဘုံသားတို့၏ဘက်၌သာ ဥပါဒိ၊ ဦး၊ ဘင်ကို မမြင်နိုင်ကြသည်ဖြစ်၍ နိစ္စသညာစသောဝိပလ္လာသတရားတို့၏ ဖုံးလွှမ်းမှုကြောင့် အသင်္ခတ အရိပ်အသွင် ထင်မြင်ကြလျက်ရှိ၏။ နိစ္စသညာ ဆိုသည်ကား-ဤသတ္တဝါတို့မှာ မွေးတစ်နေ့-သေတစ်နေ့ဟု အဆိုရှိကြ၏။ မွေးတစ်နေ့ဆိုသည်ကား- တစ်သက်လုံးတွင်အစဆုံးနေ၌ ဖြစ်ပေါ်ပေါက်ပွားမှု တစ်ကြိမ်သာရှိ၏။ သေတစ်နေ့ဆိုသည်ကား- ထိုဘဝတွင် နောက်ဆုံးနေ့တစ်နေ့၌ သေဆုံးမှု တစ်ကြိမ်သာရှိ၏။ ထိုမွေးနေ့-သေနေ့နှစ်ပါးတို့၏ အကြား၌ နှစ်သင်္ချေပင် ရှည်သော်လည်း အသစ်အသစ် ဖြစ်ပေါ်ပေါက်ပွားမှု ဟူ၍လည်း မရှိလေပြီ။ သေဆုံးမှုဟူ၍လည်း မရှိလေပြီဟူ၍ ယခုလောကတွင်ဗဟုသုတ မရှိသောသူများတို့ မှတ်ထင်သိမြင်၍နေကြသောအရာသည် နိစ္စသညာ၊ နိစ္စစိတ္တ၊ နိစ္စဒိဋ္ဌိမူပေတည်း။ ပုဂ္ဂလ၊ သတ္တ၊ အတ္တ၊ ဇီဝများသည် ပညတ်မျိုးဖြစ်၍ အသင်္ခတတစ်မျိုးပေတည်း။

ခန္ဓာကို ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍ စွဲလမ်းခြင်းသည် သင်္ခတဖြစ်သော ခန္ဓာကို အသင်္ခတဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ပြုလုပ်၍ ယူခြင်းဖြစ်၏။ ထိုအတူ ခန္ဓာကို

သတ္တဝါဟူ၍ အတ္တဟူ၍၊ ဇီဝဟူ၍ စွဲလမ်းခြင်းသည် သင်္ခတဖြစ်သော ခန္ဓာကို အသင်္ခတဖြစ်သော သတ္တဝါ၊ အတ္တ၊ ဇီဝဟု စွဲလမ်းခြင်းဖြစ်၏။ ခန္ဓာတရားတို့တွင် တစ်ခုခုသောတရားသည် အတွင်းမှသိကြသော ဝိပဿနာယောဂီဖြစ်သော ကလျာဏပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်၊ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့ ဘက်၌မူကား- ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင်တို့ကို အလင်း မြင်နိုင်ကြကုန်သည်ဖြစ်၍ နိစ္စသညာစသော ဝိပလ္လာသတရားတို့ကို တဒင်္ဂပဟာန်၊ ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန် သမုစ္ဆေဒပဟာန် အားဖြင့် ပယ်ရှားနိုင်ခြင်းကြောင့် သင်္ခတအသွင်အလင်း ထင်မြင်ကြလျက်ရှိ၏။

ဤသို့လျှင် ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင်တို့နှင့် အစဉ်အဆက် ဖြစ်တုံပျက်တုံ နေကြသော ခန္ဓာတရားတို့သည် ဝိပလ္လာသ အပြည့်အစုံရှိနေသော ပုထုဇဉ်တို့၏ ထင်မြင်ချက်၌သာ အသင်္ခတအရိပ်အသွင် ရှိနေကြကုန်၏။ မိမိတို့၏ သဘာဝ အားဖြင့်မူကား- ဘယ်အခါမှာမှ အသင်္ခတ မဖြစ်နိုင်ကြ ကုန်၊ အနုဗောဓဉာဏ်၊ ပဋိဝေဒဉာဏ်နှင့်ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဉာဏ်၌မူကား-ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါစသောကို အသင်္ခတအရိပ်အသွင် ထင်ချက် မရှိကြကုန်ပြီ။ အခါခပ်သိမ်းဖြစ်ခြင်း၊ ရင့်ခြင်း၊ ပျက်ဆုံးခြင်း ဟူသော ဇာတိမီး၊ ဇရာမီး၊ မရဏမီး အမြဲတောက်လောင်၍နေသော သင်္ခတ အရိပ်အသွင် ထင်ရှားလျက်ရှိနေကြကုန်၏။

ထို့ကြောင့် အတွင်းအပြင် သိခြင်းဖြင့် ပရမတ်တစ်ခုတည်းသည် သင်္ခတ၊ အသင်္ခတနှစ်မျိုး ကွဲရိုးမရှိ၊ မိမိတို့၏ သဘာဝအားဖြင့်သာလျှင် ခန္ဓာတရားတို့သည် သင်္ခတသာအမှန်ဖြစ်ကုန်၏။ ဘယ်အခါမှာမှ အသင်္ခတအဖြစ်သို့ မရောက်ကြကုန်၊ ခန္ဓာတရားတို့နှင့် သဘောအားဖြင့် အလွန်ဝေးကွာလျက်ရှိသော ဝဋ်ဒုက္ခတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းဟူသော နိဗ္ဗာန် တရားသည်မူကား- နိစ္စဝူဝူအားဖြင့် အသင်္ခတအဖြစ်၌သာ အမြဲတည်၏။

ဘယ်အခါမှာမှ သင်္ခတအဖြစ်သို့ မရောက်လေပြီ။

ဤအရာ၌ ဝဋ်ဒုက္ခတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းဟူသော နိဗ္ဗာန်ဘက်၌ ခန္ဓာဟူသော ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားမရှိကြောင်းကို ဤပါဠိတော်တို့ဖြင့် ပြဆိုရာ၏။

ဧဝံ ခေါ ဧသော ဘိက္ခု ပညော ပုစ္ဆိတဗ္ဗော။

(က) ကတ္ထ အာပေါစ ပထဝီ၊ တေဇော ဝါယော န ဂါတိ။

ကတ္ထ ဒီဃဉ္စ ရဿဉ္စ၊ အဏုံ ထူလံ သုဘာသုဘံ။

ကတ္ထ နာမဉ္စ ရူပဉ္စ၊ အသေသံ ဥပရုဇ္ဈတိတိ။

တတြ ဝေယျာကရဏံ ဘဝတိ။

(ခ) ဝိညာဏံ အနိဒဿနံ၊ အနန္တံ သဗ္ဗတောပဘံ။

ဧတ္ထ အာပေါစ ပထဝီ၊ တေဇော ဝါယော န ဂါတိ။

ဧတ္ထ ဒီဃဉ္စ ရဿဉ္စ၊ အဏုံ ထူလံ သုဘာသုဘံ။

ဧတ္ထ နာမဉ္စ ရူပဉ္စ၊ အသေသံ ဥပရုဇ္ဈတိတိ။

ဝိညာဏဿ နိရောဓေန၊ ဧတ္ထတံ ဥပရုဇ္ဈတိတိ။

ဟူသော ဒီဃနိကာယ် သုတ်သီလက္ခန်ပါဠိတော် ကေဝဋ္ဌသုတ်။

အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ တဒါယတနံ၊ ယတ္ထ နေဝ ပထဝီ၊ န အာပေါ၊ န တေဇော၊ န ဝါယော၊ န အာကိဉ္စညာယတနံ၊ န နေဝသညာ နာသညာယတနံ၊ နာယံလောကော၊ န ပရလောကော၊ နဥဘော စန္ဒိမသုရိယာ၊ တတြာပါဟံ ဘိက္ခဝေ နေဝအာဂတိံ ဝဒါမိ၊ န ဂတိံ၊ န ဌိတိံ၊ န စုတိံ၊ န ဥပပတ္တိံ၊ အပ္ပတိဌံ အပ္ပဝတ္တံ အနာရမ္မဏမေဝတံ၊ ဧသေဝန္တော ဒုက္ခဿာတိ။

ဟူသော ဥဒါန်းပါဠိတော် ပါဠိလိဂါမဝဂ် တဒါယတနသုတ်။

ဤပါဠိတော်များကို ထောက်၍ နိဗ္ဗာန်၌ အလွန်သိမ်မွေ့သော ခန္ဓာအလားရှိသော တစ်စုံတစ်ခုသော တရားမရှိပြီဟု သိအပ်၏။

ကေဝဠသုတ်ပါဠိ၌ အနက်ကား-ဘိက္ခု=ရဟန်း၊ ဧသော ပဉ္စော= ဤပြဿနာကို၊ ဧဝဉ္စခေါ=ဤသို့လျှင်၊ ပုစ္ဆိတဗ္ဗော=မေးအပ်၏။

နိဗ္ဗာနပုစ္ဆာ ဝိသုဒ္ဓိ

(က) ကတ္ထ=အဘယ်၌၊ အာပေါစ=ရေဓာတ်သည်၎င်း၊ ပထဝီစ= မြေဓာတ်သည်၎င်း၊ တေဇောစ=မီးဓာတ်သည်၎င်း၊ ဝါရောစ=လေဓာတ် သည်၎င်း၊ နဂါဓတိ=ထောက်ရာတည်ရာ မရနိုင်သနည်း၊ ကတ္ထ= အဘယ်၌၊ ဒီဃဉ္စ=အရှည်သည်၎င်း၊ ရဿဉ္စ=အတိုသည်၎င်း၊ အဏုံစ= အသေးသည်၎င်း၊ ထူလဉ္စ=အကြီးသည်၎င်း၊ သုဘဉ္စ=တင့်တယ်သော ဝတ္ထုသည်၎င်း၊ အသုဘဉ္စ=မတင့်တယ်သောဝတ္ထုသည်၎င်း၊ နဂါဓတိ= ထောက်ရာတည်ရာ မရနိုင်သနည်း၊ ကတ္ထ=အဘယ်၌၊ နာမဉ္စ=နာမ် ခန္ဓာသည်၎င်း၊ ရူပဉ္စ=ရုပ်ခန္ဓာသည်၎င်း၊ အသေသံ=အကြွင်းမရှိ၊ ဥပရုဇ္ဈ= ချုပ်သနည်း၊ ဣတိ=ဤသို့၊ ပုစ္ဆိတဗ္ဗော=မေးအပ်၏။

တတြ=ထိုအမေး၌၊ ဝေယျာကရဏံ=အဖြေသည်၊ ဘဝတိ=ဖြစ်၏။

(ခ) ယံဓမ္မဇာတံ=အကြင်တရားသဘောသည်၊ ဝိညာဏံ=အရိယာ တို့၏ ဉာဏ်ဖြင့်သာ အထူးသိအပ်၏။ အနိဒဿနံ=ဤကဲ့သို့-ဟုညွှန်းပြ စရာ ဥပမာလည်းမရှိ၊ အနန္တံ=ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်း မရှိသည်ဖြစ်၍ ရှေ့အစွန်း၊ နောက်အစွန်းလည်းမရှိ၊ သဗ္ဗတောပဘံ=ခပ်သိမ်းသောအရပ်တို့၌ ထွန်း တောက်ပလျက်ရှိ၏။ ဧတ္ထ=ဤသဘောတရား၌၊ အာပေါစ=ရေဓာတ် သည်၎င်း၊ ပထဝီစ=မြေဓာတ်သည်၎င်း၊ တေဇောစ=မီးဓာတ်သည်၎င်း၊ ဝါယောစ=လေဓာတ်သည်၎င်း၊ နဂါဓတိ=ထောက်ရာတည်ရာ မရနိုင်။

ဧတ္ထ=ဤတရား၌၊ ဒီယဉ္ဇ=အရှည်သည်၎င်း၊ ရဿဉ္ဇ=အတိုသည်၎င်း၊ အဏုံစ=အသေးသည်၎င်း၊ ထူလဉ္ဇ=အကြီးသည်၎င်း၊ သုဘဉ္ဇ=တင့်တယ်သောဝတ္ထုသည်၎င်း၊ အသုဘဉ္ဇ=မတင့်တယ် သောဝတ္ထုသည်၎င်း၊ နဂါဓတိ=ထောက်ရာတည်ရာ မရနိုင်၊ ဧတ္ထ=ဤတရား၌၊ နာမဉ္ဇ= နာမ်ခန္ဓာသည်၎င်း၊ ရူပဉ္ဇ=ရုပ် ခန္ဓာသည်၎င်း၊ အသေသံ=အကြွင်းမရှိ၊ ဥပရုဇ္ဈတိ=ချုပ်၏၊ ဝိညာဏဿ=ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်၏၊ နိရောဓေန=ဖြစ်ပေါ်ခြင်း မရှိသောအားဖြင့် ချုပ်ခြင်းကြောင့်၊ ဧတ္ထ=ဤဝိညာဏ်၏ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းမရှိ ချုပ်ခြင်း-ဟူသောနိဗ္ဗာန်၌၊ ဧတံ=ဤရေဓာတ်၊ မြေဓာတ်အစရှိသော အလုံးစုံသည်၊ ဥပရုဇ္ဈတိ=ချုပ်ငြိမ်းလေ၏၊ ဣတိ=ဤသို့၊ ဝေယျာကရဏံ= အဖြသည်၊ ဘဝတိ=ဖြစ်၏။

- (က) ဤပါဠိတော်၌ နိဗ္ဗာန်မှာရေဓာတ်၊ မြေဓာတ်၊ မီးဓာတ်၊ လေဓာတ်များသည် ထောက်ရာတည်ရည်ရာမရ- ဆိုသောကြောင့် အလုံးစုံသော ရုပ်-ဟူသမျှသည် နိဗ္ဗာန်မှာ မရှိ-ဟု သိအပ်၏။
- (ခ) နိဗ္ဗာန်မှာ အရှည်၊ အတို၊ အကြီး၊ အငယ်၊ တင့်တယ်သော ဝတ္ထု၊ မတင့်တယ်သော ဝတ္ထုများသည် ထောက်ရာ တည်ရာမရ-ဆိုသောကြောင့် ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ အတ္တ၊ ဇီဝစသော ပညတ်များသည်လည်း နိဗ္ဗာန်မှာ မရှိဟု သိအပ်၏။
- (ဂ) နိဗ္ဗာန်မှာ နာမ်ခန္ဓာ၊ ရုပ်ခန္ဓာများသည် အကြွင်းမရှိ ချုပ်ငြိမ်းသည်-ဟု ဆိုခြင်းကြောင့် ရုပ်ကြမ်း၊ နာမ်ကြမ်း မဟုတ်သောလည်း ရုပ်နာမ် အလားရှိသော အလွန်သိမ်မွေ့သောတရား အကြွင်းအကျန်-ဟူ၍လည်း နိဗ္ဗာန်မှာ

မရှိ၊ ခန္ဓာ-ဟုမခေါ်ဆိုအပ်သော်လည်းခန္ဓာအလားရှိသော အလွန်သိမ်မွေ့သောတရား အကြွင်းအကျန်ဟူ၍လည်း နိဗ္ဗာန်မှာ မရှိ-ဟုဆိုအပ်၏။

ချုပ်ခြင်း-ဟူသော နိရောဓသည် နှစ်မျိုးရှိ၏။

- (၁) အကြောင်းတို့၏ ညီညွတ်ခြင်းကိုစွဲ၍ ဖြစ်ပေါ်ပြီးသော တရား၏ ပျက်ဆုံးခြင်း-ဟူသော ဘင်္ဂနိရောဓလည်း တစ်ပါး။
- (၂) အကြောင်းတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်ခြင်း-ဟူ၍ပင် မရှိခြင်းတည်း-ဟူသော အနုပ္ပါဒ်နိဗ္ဗာန် လည်း တစ်ပါး။

ထိုနှစ်ပါးတို့တွင်-ဝိညာဏဿနိရောဓေန-ဟူသော ပါဠိ၌ ဘင်္ဂ နိရောဓ-ကို မလိုအပ်၊ အနုပ္ပါဒ်နိရောဓ-ကိုသာ လိုအပ်၏။ ဤပါဠိတော်၌ ဝိညာဏသဒ္ဓါနှင့်ချက်ပါသည်တွင်-ရှေ့ဝိညာဏသဒ္ဓါ၌ အာရုံကို သိခြင်း-ဟူသော အနက်ကို မယူအပ်၊ အရိယာတို့၏ ဉာဏ်ဖြင့်အထူးသိအပ်၏-ဟူသော အနက်ကိုသာ ယူအပ်၏။

ဥဒါန်းပါဠိတော်၌အနက်ကား-

ဘိက္ခဝေ=ရဟန်းတို့၊ တဒါယတနံ=ထိုသို့ သဘောရှိသော မှီခိုရာ၊ ခိုကိုးရာ တရားအထူးသည်၊ အတ္ထိ=ရှိ၏၊ ယတ္ထ=အကြင်တရား၌၊ ပထဝီ=မြေဓာတ်သည်လည်း၊ နေဝအတ္ထိ=မရှိ၊ အာပေါ=ရေဓာတ်သည်လည်း၊ နအတ္ထိ=မရှိ၊ တေဇော=မီးဓာတ်သည်လည်း၊ နအတ္ထိ=မရှိ၊ ဝါယော=လေဓာတ်သည်လည်း၊ နအတ္ထိ=မရှိ၊ အာကာသာနဉ္စာယတနံ=အာကာသာနဉ္စာတနနာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးသည်လည်း၊ နအတ္ထိ=မရှိ၊ ဝိညာဏဉ္စာယတနံ=ဝိညာနဉ္စာယတနနာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးသည်လည်း၊ နအတ္ထိ=မရှိ၊

အာကိဉ္ဇညာယတနံ=အာကိဉ္ဇညာယတနနာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးသည်လည်း၊
နအတ္ထိ=မရှိ၊ နေဝသညာနာသညာယတနံ=နေဝသညာနာသညာယတန
နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးသည်လည်း၊ နအတ္ထိ=မရှိ၊ အယံလောကော=ဤပစ္စုပ္ပန်
လောကမည်သည်လည်း၊ နအတ္ထိ=မရှိ၊ ပရလောကော=တမလွန်လောက
မည်သည်လည်း၊ နအတ္ထိ=မရှိ၊ ဥဘော=နှစ်ပါးကုန်သော၊ စန္ဒိမသုရိယာ=
လ၊ နေ တို့သည်လည်း၊ နသန္တိ=မရှိကုန်၊ ဘိက္ခဝေ=ရဟန်းတို့၊ အပိ=စင်စစ်၊
တတြ=ထိုတရားအထူး၌၊ အာဂတိ=တစ်ခြားတစ်ပါးမှ လာရောက်ခြင်းကို
လည်း၊ အဟံ=ငါတုရားသည်၊ နေဝဒါမိ=မဟော၊ ဂတိ=ထိုမှဘဝ
တစ်ပါးသို့လားခြင်းကိုလည်း၊ နဒါမိ=ငါမဟော၊ ဌိတိ=ထိုတရား၌
တည်နေခြင်းကိုလည်း၊ နဒါမိ=ငါမဟော၊ စုတိ=ထိုမှဘဝတစ်ပါးသို့
ရွှေ့ရှားခြင်းကိုလည်း၊ နဒါမိ=ငါမဟော၊ ဥပပတ္တိ=ထိုမှရွှေ့ရှား၍
ဘဝတစ်ပါးသို့ ကပ်ရောက်ခြင်းကိုလည်း၊ နဒါမိ=ငါမဟော၊ ဇတံ=ဤ
တရားအထူးသည်၊ အပ္ပတိဌံ=မဟာသမုဒ္ဒရာကဲ့သို့ ထောက်ရာတည်ရာ
လည်းမရှိ၊ အပ္ပဝတ္တံ=အစဉ်မပြတ်ဖြစ်၊ ဖြစ်နေခြင်းလည်းမရှိ၊ အနာရမ္မဏ
မေဝ=စိတ်၊ စေတသိက်တရားတို့ကဲ့သို့ တစ်ခြားတစ်ပါးသော တရားတို့ကို
အာရုံပြုခြင်း မရှိသည်သာလျှင်တည်း၊ ဧသေဝ-ဧသောဧဝ=ဤတရား
အထူးသည်သာလျှင်၊ ဒုက္ခဿ=သံသရာဝဋ်ဒုက္ခ၏၊ အန္တော=အဆုံးတရား
ပေတည်း။ [အဓိပ္ပါယ် သိသာပြီ။]

ပန္နရသမ ပုတ္တအာဂြေဗြီး၏။

နိဂုံးချုပ်အဖြေ

လျှောက်လွှာ၌ “ရုပ်နာမ်ကြမ်း မဟုတ်သော်လည်းရုပ် နာမ် အလားရှိသော၊ ဝါ-ခန္ဓာဟု မဆိုအပ်သော်လည်း ခန္ဓာအလားရှိသော အသစ်တဓာတ်ပရမတ်ကို နိဗ္ဗာန်ဟူ၍ ဟောရပေသည်”-ဟူသော စကားသည်-

အဘိဓမ္မာနှင့် ဆန့်ကျင်၏။ ဆန့်ကျင်ပုံကား- အဘိဓမ္မာ၌ ရူပိနော ဓမ္မာ၊ အရူပိနော ဓမ္မာ-ဟူ၍ ရုပ်ဟုတ်၊ မဟုတ် နှစ်ဖို့နှစ်စုသာ လာ သောကြောင့် ရုပ်ကြမ်း မဟုတ်သော်လည်း ရုပ်ကြမ်းအလားရှိသော နေဝရူပီ၊ နာရူပီ-ဟူသော တတိယကောဋိ မရှိကြောင်းကို သိအပ်၏။

စိတ္တာ ဓမ္မာ၊ နော စိတ္တာဓမ္မ-ဟူ၍၎င်း၊ စေတသိကာ ဓမ္မာ၊ နော စေတသိကာ ဓမ္မာဟူ၍၎င်း စိတ်ခန္ဓာ ဟုတ်၊ မဟုတ်၊ စေတသိက်ခန္ဓာ ဟုတ် မဟုတ် နှစ်ဘို့နှစ်စုသာလာသောကြောင့် နာမ်ခန္ဓာကြမ်း မဟုတ် သော်လည်း နာမ်ခန္ဓာ အလားရှိသော နေဝစိတ္တနာစိတ္တ၊ နေဝစေတသိက နာစေတသိက-ဟူသော တတိယကောဋိ မရှိကြောင်းကို သိအပ်၏။

**ဤတွင်ရွှေ့ကား-မောင်ရွှေစံအောင်၏လျှောက်လွှာကို
ဖြေဆိုချက်ပြီး၏။**

[ဤဖြေဆိုချက်နှင့် မကျေမလည်ရှိသေးလျှင် ထပ်မံ၍လျှောက်။]
နိဂုံးချုပ်အဖြေပြီး၏။

နိဗ္ဗာနဝိသဇ္ဇနာ

၃၁

သတိပေးချက်

ဤကဲ့သို့နက်နဲသော တရားအချက်ကြီးများကို ဆုံးဖြတ်ရာ၌ အစွန်
အဖျားဖြစ်သော ဋီကာစကား အတိုအနှောင်းများကို အားကိုးအားထား
မပြုရာ၊ ပါဠိတော်ကြီးများကိုသာ အားကိုးအားထားပြုရ၏။

နိဗ္ဗာနပုစ္ဆာ ဝိသဇ္ဇနာပြီးပြီ။

----- *